

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:
Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET”-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy iven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

A legfőbb mentőeszköz.

Rég beszélnek mindenfelé, az ujságokból pedig naponként olvashatjuk, hogy pusztul a jó székely nép. Az a nép, a mely legrégebb lakója szép magyar hazánknak, tömegesen vesz bucsut a drága anyaföldtől. Nem tudja eltartani az (!) Az a nép, a mely oly erős, oly boldog volt egykor, elgyengült, nyomorral küzködik. Lesz-e mód a megtartására, visszahozható-e még ellankadt tagjaiba a régi erő, bágyadt tekintetű szemeibe a régi tűz, fásult szívébe az erős akarat, egész életére a boldogság, a jóllét: ki tudná biztosan megmondani?

Csik-Tusnádon most ezekről tanácskoznak. Összeültek ott az ország minden részéből azok az emberek, kiket a pusztuló fajhoz vérségi kapcsolatok, kik erősen elhatározták a székely nép megmentése érdekében tenni valamit. — Kísérje Istennek áldása nemes munkájukat, „mert Istené a földnek megoltalmazása!” (47. Zsolt. 10. v.) Nélküle hiába fáradnak az építők. (127. Zsolt. 1.)

Jól esik tudnom, hogy azok az emberek, kik tanácskozásra összeültek, a nép nemcsak anyagi, de szellemi jóllétének előmozdítását is munkálni akarják. Mikor arról tanácskoznak, hogy mit kellene tenni a nyomorúság terjedésének megakadályozására, eszükbe jut, hogy nemcsak testi, de lelki szegénység is nyomorgatja ezt a népet és a régi vallásos élet föllevenítésére is tenni akarnak valamit.

Ez az az egyetlen biztos pont, melyre támaszkodva munkájukat siker fogja koronázni. Hiszen az az öreg, édes anyaföld most is csak úgy meghozza munkás gyermekeinek az élet fenntartására szükséges javait, mint az elmúlt,

régi jó időkben. Az a föld most is „gyümölcsöt terem, először füvet, azután fejet, azután gabonát a főben” (Márk IV. 28.) és miután a gyökör való záport beissza és terem füvet azoknak hasznára, kik azt mivelik, most is áldást veszen Istentől. (Zsid. VI. 7.) Oh, a föld, az most is a régi, a szerető édes anyaföld, csak az emberek változtak meg rajta, csak gyermekei lelkének nincs ott meg a régi nyugalma, boldogsága. S e régi boldogság visszaszerzése érdekében nem kell, nem szabad más hazát keresni. A családi hajlékban beállott boldogtalanság is ott, ama négy fal között orvosolható legjobban, legbiztosabban.

Fáj az ember szíve, mikor hallja, hogy már annyira nagy lett a nyomor, hogy *székelymentő* munkálatokról kell beszélni. És az egykor erős székely népnek ezt el kell hallgatnia. Az egykor oly büszke népnek a felajánlott botra rá kell támaszkodnia. Mert valóban gyenge, valóban erőtelen lett.

Nem hivatásunk e gyengéségnak minden jelét itt felsorolni. Elvégezzük azt a szakemberek. Csak egyre mutatunk rá, a mi kétség nélkül a legijesztőbb jel, mert a nyomorúságok legelső csiráját ez rejti magában: a folyton súlyedő egyházi életre.

Nem is olyan régi időkben még a székely egyházak, a székelység egyházas élete mint első, mint példaadásra leginkább hivatott állott a többi egyházak, Erdély más lakói előtt. A tiszta evangéliumi tanításhoz való törhetetlen ragaszkodás, az ősök szent örökségeként szállt firól-fira. Tiszta erkölcs, egyszerűség, nyílt, őszinte becsületesség jellemezték a székely népet. A meghajlást csak mint keresztyéni aláza-

tosságot, a gyengeséget csak mint krisztusi szelidséget ismerte. Munkáját Isten nevében kezdte s azzal is végezte be. Gyűlölte a káromkodót, szerette a jót, a kegyeset. Nem volt henye, dologtalan senki közöttük, de nem volt kapzsi sem, csupán e föld mulandó kincsei után áhító. Az a hagyományos „székely lurfang“ nem ferde lelkiségben, az igazság elnyomásában, hanem a napok bölcs felhasználásában, az idők jelének okos megértésében állott. Munkálkodott, a mig nappal volt, s nem félt az éjszaktól, melyben — az irás szerint — senkisémm munkálkodhatik. Hogy is félt volna! — Hiszen egy népnek sem volt külön erőssége, hatalmasabb vezére, mint neki. Egy nép sem ragaszkodott oly erős hittel Istenéhez, legfőbb Urához, mint ez az evangelium alatt élő, jó kálvinista nép.

És most, azt mondják, nem, mindenféle hirdetik, neki is meg kell hallania, hogy ezt a népet meg kell menteni.

És valóban, ha látjuk, hogy nap-nap után hol egy, hol más helyen tűnnek föl közöttük oly jelek, melyek e népről adott előbbi rajzot elhomályosítják, el kell gondolkoznunk azok fölött. Mintha eltűnt volna már szívéből az evangeliumi valláshoz való az a törhetetlen ragaszkodás, most egy, majd más érdek ingatja meg. Erkölcse nem a régi, szeplőtlen tisztaságu már. Régi szép egyszerűségét külső és belső dolgokban, jellemben és ruházatban a cifraság váltotta föl. Munkája mintha nem volna már az az öntudatos, biztos munka örökkévaló kincsekért, hanem ide-oda kapkodás, mulandó, földi javakért s a nagy zavarban el-elfelejti Isten nevét. Pedig ezzel legfőbb erősségét veszíti el.

És én mégsem megmentésekről, csak föl-

ébresztésekről akarok hallani jó székely véreim! Hiszem, hogy nem halt ki még belőletek az az őserő, mely annyi vész, viharban oly sok időn át megtartott, megőrzött az enyészettől.

Hiszem, hogy jóra fogékony lelkek megérti a csik-tusnádi nagygyűlés nemes célját és saját jóllétetek, boldogságtok érdekében meghalljátok az ébresztő szótatot: higgyetek, munkálkodjatok! Ugy legyen!

Czirmay Zoltán.

Példa és szokás.

— Fejezet egy régi könyvből. —

Akiket én szeretek, megfeddem és megdorgálom; légy buzgóságos azért és térj meg.

János Jel. k. III. 19.

Egy avatag levelü régi könyv fejezetét óhajtom az alább következő sorokban ismertetni. A francia reformátusok bibliafordítója, *Osterwald* Frigyes János, neufchateli tudós lelkész írta a 17-ik század végén, A keresztyének között az idő szerint uralkodó romlottságnak kutfejeiről elmélkedvén. A nagy feltűnést keltett munka rövid idő alatt több kiadást ért francia, angol, német és holland nyelven; magyarra fordítva az 1745-ik esztendőben adták ki Debreczenben.

A tudós bölcselő és híres egyházi szónok műve XIV. Lajos romlott korszakában hagyta el a sajtót; de valódi életbölcsességgel felhozott igazságai korunk viszonyaira is sok tekintetben illelnek és azért ma is megszívlelendők.

TÁRCZA.

Szülőföldem.

*Széles e világon
Jártam messze fölön,
Voltam idegenben, —
De bármerre jártam,
Visszarógytam hozzád,
Édes szülőföldem.*

*Találtam mindenütt
Szeretetre, szivre,
— Hisz' azt nem tagadom, —
Hej! de mégis, mégis
Mintha másutt lett rón'
Minden gondolatom ...*

*Az én szülőföldem
Végtelen rónáján,
Tündér délibábján:
Ott pihen meg az én
Hazajáró lelkem
Gondolatom szárnyán ...*

*Oda vonz a szívem
A kanyargó Tisza*

*Árnyékos partjára,
Tatárvértől körér
Kalászatokat termő
Nagy Muhi pusztába.*

*Ott szóltam először
Édes anyám nevét
Picziny gyermekajkkal,
Ott hangzott először
Rengő bölcsöm mellett
Az édes dajka-dal.*

*Ott játszadoztam el
Gyermekkorom apró,
Ártatlan játékat,
Ott szállt el ajkamról
— Remegő szivemből —
Az első imádság.*

*Ott tanított apám
Vidám játék között
Az első betűre,
Ott tanított meg a
Régi hősök álmán
Hazaszeretetre.*

*Oda hí, oda int
A jegenyefáknak*

Ezért nem tartottam érdektelennek a régen feledésnek adott könyvből egy fejezetet, mely a romlottság egyik fő kútfejéről: *a mások példájának és a szokásnak helytelen módon való követéséről* szól, ismertetni,

Kétségtelen lévén — mondja az író — a példának nevelő és vonzó hatása: a mások példájának követése (a rosszban) egyik fő kútfeje a romlottságnak az emberek közt, kik a rosszra való hajlandósággal születnek s őket teljesen megvesztegetvén azt cselekszi, hogy a romlottság a világon teljes hatalommal uralkodjék.

A példa gyakran közkeletű szokássá válik, a szokáshoz pedig könnyen és gyorsan alkalmazkodnak az emberek, kik többnyire azt hiszik, hogy ahhoz alkalmazkodván helyesen cselekesznek. Az általános szokás ugyanis az emberek közt törvény erejére emelkedik s annak megfelelően ítélik meg, mi a helyes és helytelen, mi szabad és mi nem szabad.

Erre indítja az embereket az emberi gyengeség is, mely az általános szokásokkal szembeállani nem mer és gyakran lelkiismerete ellenére rabja lesz a szokásnak s így mindinkább terjed a tévelygés, rendetlen élet és romlottság.

A romlottságnak ezen egyik fő fontosságú kútfejéről, annak hatásáról és a káros hatás ellensúlyozásáról a *hitéletre*, az *egyházi rendtartásra* és az *emberi erkölcsökre* vonatkozólag, következőképpen elmélkedik a szigorú erkölcsű bölcsész.

A keresztyén vallás nem az emberek állhatatlan szokásától vagy vélekedésétől függ: hanem azok az igazságok, melyeket tartalmaz, örökkévaló igazságok, azoknak fundamentuma

változhatatlan, épp úgy nem változhatik meg, mint maga az Isten.

Mégis azt látjuk, hogy gyakran valamint a világi dolgokban, úgy a vallás dolgában is nagyobb ereje van a mások példájának mint az igazságnak és az okosságnak. Csodálatos, hogy egy ilyen tanult században is okos emberek is sok mesét és gyermekes dolgot isteni igazságoknak és tiszteletreméltó titokzatosságnak tartanak.

Ennek a vakságnak oka a szokás és az ebből származó előítélet, mely az igazság vizsgálatát eleve kizárja s a megállapított regulák szerint itéli meg, mi légyen igaz és nem igaz, — és így természetesen a tévelygés útjára jutnak az emberek.

A szokáshoz való ragaszkodás s az igazság előli, elzárkozás volt oka az egyházban támadt sok villongásnak is. És a sok disputának sem volt eredménye azon oknál fogva, hogy sok ember minden vizsgálódás nélkül beveszi azokat a tudományokat, a melyek bevétettek abban a társaságban és gyülekezetben, melyben ő él; és másrészt minden vizsgálódás nélkül — csupán a szokásnak hódolva — kárhóztatja azok véleményét, kik nincsenek oly nagy számban, vagy más gyülekezetben élnek, így elfogultságukban még fel sem teszik a kérdést magukban, hogy vajjon nem ők vannak-e hibás értelemben s nem a másik részen van-e az igazság? S ha talán mégis volna valami kételkedésnek árnyéka bennük, könnyen megnyugtatták magukat azzal a gondolattal, hogy ők az általános felfogást követik s azon az uton járnak, melyen a többiek. És a világi haszon, mely néha ezt a felfogást követi, egészen meg-

moruan zúgnak a harangok. Siratják a kis levelecskét. A szerencsétlen Demeter Máriaát.

*

*Bölongató lombja,
Kis tornyunk harangja, —
Pásztor furulyája, —
A nyájnak kolompja . . .*

*De há nem volna más,
A mi a lelkemet
Vissza-vissza hívja :
Oda köt, oda hí
— Tán' még a mennyből is —
Édes anyám sirja . . .*

Tóth Gyula.

A kis Demeter Mária története.

Volt egy életerős fa. Repkény övezte. Dus lombzat koronázta. Aztán gyökereit megőrölték a férgek. Pusztult. Veszett. Kidőlt. Esésében összetörte a repkényt. Koronájának egy levelét felkapta a szél. szárnyain elvitte messze, idegenbe. A levelke küzdött életéért. Mindhiába . . . Nem tudta megharcolni a létfenntartás nagy harcát. Hazament meghalni. És meghalt. Szó-

Apja valamikor jó napokat látott. Volt szép családja. A gabona ujat ért hombárjában. Udvaráról hat czimeres ökör járt ki. Süket fülekre soha nem találtak nála a harangok hívogató szavai. Az ige magvai termékeny talajra hullottak szívében. És az Isten meg is áldotta mind a két kezével.

Nem sokáig tartott. Csakhamar megverte mind a két kezével. Mintha terhére lett volna, hogy az Istennek jóvolta így felmagasztalódott fölötte. Kerülte az Isten házát. Annál gyakrabban látogatta a korcsmát. S a korcsmáros feleségét, Jutkát.

Földjei parlagon heverték, hombárja kongott az ürességtől; istállója lassan-lassan kiürült, ajtaján kopogtatni kezdett a szükség, az inség.

Hiába kérte, intette nem egyszer a tiszteltes ur, hogy térjen jó utra, a lige nem késő. Mindannyiszor durva röhejjel felelt — a korcsmára mutatva — ez a templom, nem a hol az ur papol.

gyözi őket arról, hogy a lelki előmenetelt és igazságot is azon a részen fogják találni, a melyen a külső előmenetelt találták. Tehát a szokáshoz való ragaszkodás gátját veti az igazság megismerésének s azon a helyes meggyőződés felépülésének.

Az anyaszentegyházban való jó rendnek helyreállításában is a legnagyobb akadály a szokás. Mert még a leghasznosabb törvények és rendeletek is veszedelmes ujtásoknak tartatnak, ha a bevett szokással meg nem egyeznek. Ellenben a haszontalan, sőt rossz szokások is szentséges rendelkezéseknek tekintetnek, mihelyt az idő és szokás megerősíti. Ha valaki valamely külső czérémoniát el mer hagyni, sokan már azt gondolják, hogy a keresztyén vallásnak fundamentumait háborgatja. Így esik meg, hogy a világos törvényteleneségek, melyeket minden okos ember átlát, századokig fennállanak és azokon változtatni, javítani nem lehet. „Az isten törvényét elnyomja a szokás és a mostani praxis meggyözi az első keresztyének praxisát.“

A mások példájának és a szokásnak különösen az erkölcsök dolgában nagy a hatása. Kevés ember van, kit a sokaság példája el ne ragadna. Az emberek ugyanis azt gondolják, hogy a legvilágosabb és legszentségesebb kötelességeket is elmulaszthatják, mihelyt látják, hogy ha azokat megtartanák, el kellene távozni a szokástól. A kik az emberek gonosz és feslett erkölcsét kárhoztatják és az evangéliumi parancsolatokat akarják gyakorolni, a kik pl. nem káromkodók, a káromkodókat megfeddik, a kik nagy véteknek tartják a hazugságot és egyéb kötelességek megrontását, ezeket a világ gúnyos nevekkal sőt vádakkal illeti. Ha magukat

Rohamosan haladt a lejtőn lefelé. A mértéktelenség lérgel testileg-lelkileg megörölték életfáját s a mely napon istentelen kezeivel nyomorékká verte szorgalmas, gondos feleségét, azon éjjel halva találták a korcsma előtti árokban. Megölte a bűne. Családjának szépen fejlődő leveleit nem tudta gondolni a megtört repkény, a nyomorékká vert feleség. És az alig 12 tavaszt élt Máriaát elsodorta az élet szele messze, idegenbe. Küzdeni a létfontartásért. — Harczolni a mindennapi kenyérért.

De a szerencsétlenségek zápora, mely milliókat és milliókat ver le azok közül, akik élni akarnak, levette őt is; a csapások villáma, mely lesujtja a hatalmas tölgyet, lesujtotta őt is; a létfontartás küzdelme, mely gyakorta a kipróbált erőt is megtöri, megtörte őt is. Megtörve, összetörve ment haza kenyérért jajongó, rongyokba öltözött testvércéi közé, nyomorék anyjához meghalni. És meghalt. Megölte az apja bűne.

Szomoruan zugnak a harangok. Panaszos hangjaik zokogva rázzák meg a temető szomorú füzeinek sűrű lombsátorát. Siratják a szerencsétlen, kis Demeter Máriaát.

Molnár Imre.

a Krisztus és az apostolok világos parancsolataival akarják menteni, amazok, kik a szokást követik, az *Írást* erőszakos magyarázatokkal és istentelen glossákkal addig csúrik-csavarják, míg annak értelme némiképp a bevett szokással meg egyezni látszik. A kegyesség el kell romoljon, a gonoszság pedig becsületben van és a gonosz emberek mindenütt felemelt fővel járnak, mint-hogy az ő részökön van a sokaság.

A Jézus Krisztus törvényével egyenesen ellenkező elveket nemcsak béveszik és elszenvedik az emberek, hanem még bünteleneknek is tartják azokat, egyedül azon az okon, mert az embereknek nagyobb része azokat helyben hagyja és követi, a mint ezt számtalan példa mutatja.

Alig lehet az evangéliumi törvénnyel ellenkezőbb dolgot gondolni, mint a milyen az az egészen testi és világi élet, milyent igen sok keresztyén él, a kik minden idejüket a világi kedvtelésekre fordítják; életüket heverésben, játékokban, gyönyörök hajhászásában, mulatságokban töltik el; kik semmit maguktól meg nem tagadnak, a kiknek minden gondjuk csak az, hogy kényükre élhessenek és mindenben kedvüket tölthessék. Az ilyen élet semmiképp sem egyezik meg a kegyességgel. De minthogy szokásban van az olyan emberek közt, kik magasabb osztályokhoz tartoznak, azért nehéz elhittetni azokkal, kik így élnek, hogy az életnek ez a módja nem jó és hogy ezt el kell hagyniok. Így a puha és erkölcstelen életmódot, a tisztességgel ellenkező öltözeteket, a férfi és női nemből való ifju személyeknek igen szabad társalgását, a gonosz könyvek olvasását, a tisztességet és keresztyénséget sértő játékokat, botránkozató mulatságokat, a melyekben az ifjak olyan veszedelmes mételet szívnak be — mindezeket a szokással mentetetik az emberek.

A méltatlanságot el nem szenvedni, de másokon boszut állani, a maga előmentieért mindent cselekedni, azért mindennemű alakoskodást és alattomoságot elkövetni, a véleményyt, szándékot eltitkolni és mások romlásával keresni saját előmenetelét: mindezek olyan nézetek, a melyeket az emberek minden tartózkodás nélkül gyakorolnak, mert a szokás és az emberek hibái, bűnös vélekedése azokat lábra kapatták.

És azoknak, kik ilyen gondolkozástól vannak megvesztegetve, haszontalan dolog azokat felhozni, a miket az evangélium a békességes türestről, a másoknak megbocsátásról, alázatosságról, egyenes szívüségéről, igazságról, szeretetről tanít. Az ilyen evangéliumi tanításra ügyet se vetnek, mert mást tanít — a szokás.

Ugyanezen az alapon azt állítják az emberek, hogy a közhivatalokban, kereskedésekben, mesterségekben és a különféle tisztségekben, mindazt megtehetik, a mit azok szoktak cselekedni, a kik ezeket a tisztségeket gyakorolják. Még az eskü ereje se tartóztatja vissza őket.

Különösen nagy hatása a magas állású személyek példája. Ebben a tekintetben a mélt-

tóság ugyanazt teheti, a mit a nagy szám; egy példának is akkora hatása van, mint a sokaság példájának. A mit a fejedelmek, főurak, magistratusok és derék emberek cselekesznek, mindazt ugyszólván törvénynek tartja az emberek sokasága. S ha néhány kiváló állású ember valamit felkap, az tüstént szokássá válik, melyet követnek sokan, bármilyen vétkes szokás is legyen.

(Vége köv.)

Isten igéje.

Képpel.

Pál apostol Athenben.

Ap. Csel. XVII. 15—34.

Pál a legnagyobb apostola volt a keresztényen egyháznak. Megtérése után lángelke minden erejével hirdette

a Krisztus evangéliumát. A világszerinti csöndességét, békéjét, boldogságát hozva áldozatul, azon írádozott, hogy a keresztényen vallás az emberiség közkincsévé legyen. Bámulatos buzgósággal járta be a különböző országokat, hogy bizonyoságot tegyen a Krisztus evangéliumáról, mely „Istennek hatalma minden hívőnek üdvösségére“ (Rom. I. 16.). Jártában gyülekezetekeket alapított mindenfelé, majd tovább ment; de az egyszer megalapított gyülekezetről nem vette le gondját, hanem a féltő szeretet minden eszközevel: kéréssel, fenyegetéssel, biztatással és ígéretekkel ápolta, gondozta. Eljutott *Athenbe* is, a régi Görögország e híres városába, melynek minden pontja egy-egy fényes emlékjel gyanánt állott, beszélve a tudni vágyó emberi lélek életéről. Szónokok, bölcsészek, művészek és államférfiak hazája volt Athen városa, hol anyi kérdést vetettek fel s oldottak meg az emberi ész módja szerint. — Telve volt e város gazdagsággal, szépséggel, melyek a lelket szívet mind elbűvölik, gyönyörrel töltik el — lekötik.

De Pál felháborodott e városban, lelke undorral telt el, „mivelhogy látná, hogy a város

bálványokhoz ragaszkodott volna.“ Szóba ereszkedett azokkal, a kiket előtalált. Beszélt az egyszerű emberekkel és bölcsékekkel. Sok mindenről hallott tőlük. De a miket hall, mind nem érdeklik őt. Az ő forró, mélységes benső élete csak egy kérdéssel foglalkozik, a leghatalmasabbal, a Krisztussal és az ő evangéliumával, csak egy kérdést tart méltónak a tárgyalásra, azt, hogy az emberek „az Istent megkeresnék, ha valami módon megtapasztalván, őket megtalálhatnák.“ Idegen beszéd, új kérdés volt ez az athéneiek előtt. Idegen Isten hirdetőjének láttatik lenni. A bölcsészek közül némelyek kicsinyléssel csogónak nevezik azért Pált. — De mégis! Hadd fejtse ki jobban! Felviszik a főtörvénykezési helyre (Areopagus), hogy beszéljen és értesse meg velök, hogy micsoda tudomány lenne ez!

ket; rámutatott arra a szeretetre, melylyel Isten az ő bölcsességének tanácsai szerint a föld színén mindeneket elrendel, az embereket pedig Istennek nemzetségévé tette. Ez Istenben élünk, mozgunk és vagyunk — mondja Pál — ki nem lakik kézzel csinált templomokban és a kit nem lehet hasonlatosnak állítani aranyhoz, ezüsthöz vagy kőhöz, mesterséges faragáshoz vagy emberi találmányhoz.

Athenben egy dühögő pestis alkalmával oltárt állítottak ezzel a felirattal: „az ismeretlen Istennek“, mert nem tudták, hogy melyik Isten haragszik rájuk. Ezen az oltáron aztán rendszeren áldoztak, hogy azt az ismeretlen haragvó Istent kiengeszteljék. — Mikor Pál a felhívásra előállott, hogy az új tudományt megmagyarázza, így szólt: „Athénebeli férfiak, az ismeretlen Istent, a kit ti nem ismervén, tiszteltek, azt hirdetem én nektek.“ Aztán föltárta előttük az Isten mindenhatóságát, mindenütt jelen valóságát, ki teremtette a világot és mindenekeket, a melyek e világban vannak, ki bizony nem messze vagyon mindeniküinktől; fölmutatta nagyságát, gazdagságát, ki nem szűkölködik semmiben, hiszen ő ad mindeneknek életet, lehelletet és mindenekeket;

Az Isten nem ismeretlen. A tudatlanság kora elmúlt. „A te világosságod által látunk világosságot, Uram!“ Egy fényes kijelentés adatott nekünk a Jézus Krisztus által, kit az Isten feltámasztott a halálból. Hozzá kell mennünk; az örök életnek beszéde vagy onána. Ő nála tanuljuk meg, hogy a mi igaz és állandó boldogságot teremt, az nem más, mint a jóltevés, bocsánat, önfeláldozás, *szeretet*, amaz isteni erő, mely az eget és földet, az Istent és az embert összeköti.

A tudatlanság elmúlt. Annak idejét elhallgatván az Isten, mostan minden embereknek nyíltan hirdeti, hogy megtérjenek. — Ha szived érzése eltompultak s lelked békét, nyugodalmat nem talál a világ zajában, ha bálványimádással megbotránkozásra szolgáltatál okot, ha azt szeretted, mit megvetned kellett volna s félelem száll meg ezért téged: térj meg. Az Istennek igaz imádása a Jézus Krisztus által mindazt megadja, a mi a szívet boldoggá, az életet örökkévalóvá teszi.

Nyári alkonyon.

*Mint egy gondos és hű dajka
A szendergő kisedre;
Fátyolát a nyári alkony
Teritgeti a földre.*

*Féltve, óra takargatja
Azt a sok drágaságot,
Melylyel a jó égi atya
Oly gazdagon megáldott.*

*Az arany kalászos mezőt,
Honnan pitypalatj szava
Biztatja a fáradt munkást,
Békén térjen már haza.*

*Elég volt a napi munka,
Hűltött elég verejték;
Aludjék csak szép csendesen,
Virasztani fog az ég.*

*Órködik, míg kipihen,
A nap fáradalmait,
Ki oly gazdagon megáldott,
Míg a hajnal újra int.*

Ferencs Samu.

Világ krónika.

Az angol-búr békekesség, mint az ujságok írják még maig sem állott helyre teljesen, s attól lehet tartani, hogy egyhamar nem is fog ez megtörténni. A most Európában levő búrvezérek viselkedéséből egyáltalában nem látszik az,

mintha ők a dolgok jelenlegi állásában megnyugodtak volna. Egyik búrvezér a búrbarát „Délafrikai Egyesület“ őket üdvözlő képviselőjének beszédére ezeket válaszolta:

„Nem akarok sokat beszélni, mert ránk nézve most az a legjobb, ha a fennforgó körülmények között hallgatunk. De belsőleg a leg-határozottabban meg vagyunk elégedve, hogy tudjuk, hogy tireátok a jövőben számíthatunk. Mi ezt az ígéretet elfogadjuk és a jövődönk érdekében szívünkbe zárjuk“,

Hollandia fővárosában egy másik búrvezér a fogadó küldöttség beszédére így válaszolt:

„Ez a fogadtatás a mi vigasztalásunk, — Bárcsak mielőbb elérkeznék az az idő, a midőn megmondhatjuk azt, a mit mondani akarunk! stb“ —

Bizony nehéz egy szabadságszerető népet rabigába hajtani!

Franciaországban már régóta nagy zavarok vannak. Arról van ugyanis szó, hogy társulatok és egyházak csak olyan iskolákat tarthatnak fönn, melyek az állam-kormány kívánalmainak teljesen megfelelnek és annak ellenőrzési jogát elismerik. Bizonyára volt oka a francia kormánynak e törvény meghozására. Azonban a pápista szerzetrendek és apácák nem hajlandók a részükről sértőnek állított kívánalmaknak megfelelni, az erélyes francia miniszterelnök pedig egymásután csukattja be iskolájukat. Természetesen nagy most e miatta a pápista barátok elkeseredése. A népet ellenállásra izgatják, s foly a harc katonaság és nép közt mindenfelé. A barátok pedig minden pápista eszközt megragadnak, hogy a nép dühét, ellenállási kedvét fokozzák. Ezen eszközök között természetesen igen nagy szerepet adnak a babonának. A minap egy leányt biztattak föl — mert kétségtelen, hogy ez is az ő művik volt — hogy széjjeljárva, hirdesse mindenfelé, hogy őt Isten küldötte a francia nép megszabadítására. Nem sokáig járhatott. A rendőrség gyorsan elfogta és elhelyezte az örültek házában. Érdekes, hogy a katonaság is a pápisták pártján áll és többször megtörtént inmmár, hogy egy-egy magasabb rangu tiszt, semhogy ellenük kénytelenítették tenni valamit. inkább lemondott állásáról. — Kíváncsian várjuk, milisz mindezeknek a vége. —

Hazai krónika.

Kossuth Lajos születése 100-ik évfordulójának megünneplésére országsszerte nagyban folytak a készülődések. A jövő hónapban lesz a századik évforduló, De hogy mikor, azt biztosan nem lehet tudni, mert a zemplénmegyei monoki evangélikus egyházközségnek az az anyakönyve, melybe Kossuth apánk születési eseté bejegyeztetett, az 1810-iki nagy tűzvész alkalmával odaégett. Maga Kossuth Lajos sem tudta, csak úgy

mondotta, hogy körül-belül 1802. szeptember 16 és 19-ik napja között, legnagyobb valószínűséggel 19-én. Esetleg még valamikor kiderülhet a dolog, de most nem ez voltaképpen a lényeges, hanem inkább az, hogy minden magyar ember mélyen szívébe zárja a magyar szabadság nagy apostolának dicső emlékezetét, s ha ünnepélyt rendeznek, legyen az a nagy férfi emlékéhez teljesen méltó ünnepély.

Egyházi élet.

Magyar református ünnepély Szász-Sebesen. Szász-Sebes város református magyarsága a napokban szerény, de megható ünnepségek között tette le most épülő templomának zárkővét. Nevezetes momentum ez abban a sötét vármegyében, hol a különböző nemzetiségek nyíltan utját állják minden olyan törekvésnek, melyben a legparányibb magyar irányu vonatkozás van. Evék óta fáradozik már az ide beékelt csekély számú magyar református elem, hogy vallásának gyakorlására templomot építsen s ezzel a sokszor sárba tiport magyar eszmét is kifejezésre juttassa. És ki tudja meddig húzódik az akció, ha nem akad kebelében egy áldozatkész lelkes hívő, Szakács László egyszerű iparos személyében, ki önszorgalmával szerzett vagyonának egy részét, — 20 ezer koronát — adott magyar református célra. Hanem a későbbi küzdelmeknek ez volt még csak az igazi szikrája, mert szász testvéreink millió aranyért sem voltak hajlandók talpalatnyit is adni abból a szép Királyföldből, melyet nekik őseink ingyen, számos kiváltságokkal azon feltétel alatt adtak, hogy csak jó hazafiak s velünk együttérző polgárok legyenek. A küzdelem hevében állott aztán az ügy élére dr. Bartók György püspök, ki főpásztori gondoskodásával dülőre terelte a kérdést, a mennyiben csekély 500 kor. költséggel sikerült a kinstártól 1400 □ öl telket vásárolni. Segítő munkatársa volt Benedek Károly alvinczi lelkész, az új „Egyház“ szervezője, adminisztrátora, ki a lelkesedés valódi buzgalmával szegődött az ügy szolgálatába, csak hogy otthont létesítsen a hajléktalan gyülekezetnek. Végre Isten dicsőségére, a magyar eszme diadalára épül már a templom, melynek zárkővét a leg-egyszerűbb házi ünnepséggel ma tette le a hívők kis serege. A zárkőletétel előtt az egyházmegye esperese dr. Elekes Viktor élén diszközgyűlés volt, honnan az épülő félben levő templomhoz vonultak. Benedek lelkész szívet-lelket megható imája és Elekes esperes alkalmi beszéde hallatára, a hit és hazaszeretet lángja ragyogott a mélyen megilletődött hívők arcán. És kézről-kézre járt a kalapács, mondván szebbnél-szebb jelmondatokat a zárkő elhelyezésével, melyhez mi is azzal járulunk, hogy virágozzák e kicsiny Egyház, Isten, Haza és Király iránti szeretetben idők végezetéig.

Vegyes hírek.

Péter-fillér. Ezen a czimen a most folyó esztendő első felében hat millió ötszázezer koronára rugó összeg folyt be a római pápa pénztárába. Nem akarjuk sajnálni tőle ezt az összeget, hiszen neki is élni kell szegénynek, (!) de ha a világ sok szerencsétlenjeire, árváira, nyomorult özvegyeire gondolunk, azt kell mondanunk, hogy annak a nagyocska összegnek fele, ezeknek sok könnyét törülte volna le, s talán az Isten is kegyesebb szemekkel nézte volna a nyomoruság enyhítésére adakozó jó szíveket, mint az ilyen, hegyet a völgyből töltögető emberek.

Rohamosan halad a világ. Nagyobb városokban már kezd mindinkább letűnni a petroleum lámpák dicsősége, helyüket a fényes gáz- és villany-lámpák foglalják el. Azt hinné az ember, hogy valami régi találmány lehet az a petroleum-lámpa. Pedig még nagyon is fiatal. Csak ennek a hónapnak elején halt meg az az ember, a ki Amerikában az ilyen lámpát föltalálta. Az öreg 84 esztendőt élt, tehát a petroleum-lámpa életkora eddig még annyi sincs, mint egy emberi életkor.

A játékszenvedély áldozata. Menyasszonyát akarta meglátogatni egy messze idegenbeli ifju. Meg is tette. Azután pedig elment más országba, s ott veszedelmes nyerészkedő játékba kezdett. — Nem volt szerencséje. Csakhamar minden nála lévő pénzét elvesztette. Irt haza, a tengeren túlra pénzért. Küldöttek. Azt is elvesztette. Hazulról többet már nem kérhetett. Irt a menyasszonya atyjának, hogy küldjön neki egy jókora összeget. A leendő após azonban pénz helyett egyszerűen csak egy levelet küldött, a melyben tudtára adta, hogy lányát nem adhatja hozzá feleségül. A könnyelmű ifju nem bírta ki e nagy csapást. Kétségbeesetten fölakasztotta magát. — Ifjak, jól vigyázzatok! — Ime, a bűnöl, kétségbeesett, megsemmisít. — Az erény, a komoly munkaszeretet, Isten gondviselésébe vetett, szilárd bizalom boldoggá teszen! — Válasszatok!

A csodakút. Dudrava felvidéki községben történt, hogy Kavornya Mihály odavaló lakós az erdőből hazafelé tartva, a faluszélén levő kútba egy tüzes csóvát dobott be, hogy megtudja meddig ér a kútban a víz. A hogy a tüzes csóva leért, nagy robbanás hallatszott, a kútból kékes lángok csaptak fel. A megrémült ember

fellármázta a falubelieket, a kik valami csodás dolgot tulajdonítottak az egyszerű természeti jelenségnek. A szolgabíró elrendelte, hogy a kútát be kell tömni, hogy ezzel a kúthoz való zárandokolások megszűnjenek. A nép azonban ellenállott és a kirendelt csendőröknek fegyverüket is használni kellett, miközben Petrisán Antal és Bosnyák Vincze súlyosan megsebesültek. A nép erre szétfutott s aztán a kútát betölték. — Milyen nagy még igen sok helyen a nép tudatlansága. Igazán, itt az ideje, hogy tanuljunk, ismereteinket gyarapítsuk. Dúbravai atyánkfiai is, ha tudták volna, hogy az a kútból fölcsapó láng egyszerűen a mély kútakban képződni szokott, gyulékony, mérges gáz volt, mely a kellő óvatosság nélkül bele jutott embert is megöli, tehát nem valami ritkaság számba menő Isten csodája volt; — nem tették volna ki magukat más, értelmesebb emberek gunyjának, vagy jobban mondva, szánakozásának, s ez egyszerű dologból vérontás sem származott volna.

Örömmel adunk hírt arról, hogy a tekei ref. nőegylet ismét szép jelét adta egyházas hitbuzgalmának és áldozatkészségének, a menyinyiben az egyházközség szép új toronnyal ellátott és kijavított templomát egészen bekerítettte, melynek értékét eddig 300 koronára lehet becsülni. A földmunkálatok, díszítések is nemsokára egészen elkészülnek.

Az ifjusági irdalom ellenőrzése. Üdvös intézkedést tett *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter. A miniszter ugyanis elrendelte, hogy minden állami és községi elemi- és ismétlő-iskolában, a hol ilyen még nem volna felállítva, ifjusági könyvtár állítandó fel a tanulóknak, s esetleg a tanulók szüleinek is használatára. E könyvtárak berendezését illetőleg a miniszter „Népiskolai ifjusági könyvtárakat intéző bizottság“-ot szervez, a melynek hivatása lesz minden, eléje terjesztett ifjusági könyvet tüzetesen megvizsgálni, hogy gyermeknek való-e, hazafiság, magyar nemzeti érzés, felekezeti türelem, jó erkölcs és különösen helyes, jó magyar irány tekintetében nem esik-e kifogás alá? A melyik könyv aztán megüti a mértéket, azt besorozzák a népiskolai könyvtárak számára kiválogatott könyvek közé, s e könyvtáraknak csak is ezek közül a kiválogatott ifjusági munkák közül szabad könyveit beszerezniök. Természetesen a bizottság csak azokat az ifjusági könyveket fogja megvizsgálni, a melyeket a kiadók tömegesen fognak bírálattal végett a bizottság elé terjeszteni.

Rákóczi kiállítás Kassán. Esztendőre, 1903.

ban lesz kétszáz éve annak, hogy *II. Rákóczi Ferencz* kurucz tárogatói a Beszkeidek alján megharsantak s hogy a „*Recrudescunt vulnere gentis Hungariae*“ gyújtó szölamai a magyar nemzet elnyomott közérzését lánggra lobbantották. — Kassán a „*Felvidék fővárosában*“, a Rákócziak egyik legkedveltebb tartózkodási helyén most mozgalom indult, hogy a kurucz szabadságharcz kétszázéves fordulóját méltó módon megünnepeljék. — Rákóczi-kiállítást akarnak rendezni egykoru ereklyékből, a mely az 1670-ben kezdődő s a szathmári békével végződő szabadságmozgalmakról plasztikus és tanulságos képet adjon a szemlélő utókor kegyeletének. — Méltó emlékezés illeti meg a fejedelmet, a ki nemcsak Magyarországnak, de talán korának is legnagyobb idealistája volt, s a kinek varázslatos egyéniségét a magyar szívek „Rákóczi kultusza“ immár százados történelmi zománczczal övezte. — A kiállítás védnökségét eddig: gróf *Apponyi Albert* a képviselőház elnöke, dr. *Bubics Zsigmond* Kassa tudós püspöke, gróf *Csáki Albin* a főrendiház elnöke, gróf *Károlyi Sándor* és gróf *Zichy Jenő* valóságos belső titkos tanácsosok vállalták el. — Ezen hazafias vállalkozás sikeressé tétele érdekében a kiállítás előkészítő-bizottsága már ezuttal felkéri mindazokat, kik a Rákóczi-korra vonatkozólag (1670—1711.) bármilyen ereklyék felett rendelkeznek, hogy az ereklyék átengedésével járuljanak hozzá a kiállítás arányainak impozánssá tételéhez és sziveskedjenek ebbeli szándékukat *Gerlóczy Gézával*, mint az előkészítő bizottság elnökével (Kassa, Fő-utca 4.) közölni, hogy a bizottság a kiállítás méreteiről a kellő tájékozást megszerezhesse és a megfelelő intézkedéseket megtehesse. Köszönettel vesz a bizottság oly értesítést is, mely felvilágosítást nyújt arról, hol találhatók a kurucz szabadság mozgalmakra vonatkozó ereklyék.

A kolozsvári egyházközség Magyar-utczai temploma melletti papi állására a kitűzött határidőig a következő lelkész aai adták be pályázati kérvényüket: *Jancsó* Lajos m.-ujvári, *Bitai* Béla csikszeredai, *Kovács* Sándor m.-ilyei, *Bácsi* Gyula mérái, *Dr. Vásárhelyi* József makádi, *Molnár* Lőrincz kolozsvár-hidelyei, *I. Irsay* József ördög-kereszturi, *Péchy* Árpád brassói, *Csia* Kálmán etédi, *Zsigmond* Károly hosszúfalusi, *Egerházy* Lajos uj-tordai, *Z. Kiss* Sándor rettegi és *Koréh* Endre erzsébetvárosi lelkész. A pályázati kérvények még e hét folyamán átvizsgáltnak, úgy, hogy a következő vasárnapon a választhatók nevei valószínűleg kihirdettetnek és a választás a törvényszabta legrövidebb határidő alatt megejthető lesz.